

2016-12-06
Version 1

Naturvärdesinventering Svartviksstrand, Upplands Bro

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Riksbyggen
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: xxx-xx-xx
Uppdragsansvarig: Aina Pihlgren
Kvalitetsgranskning: Anders Haglund
Foton: Om inget annat anges: Aina Pihlgren
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 7237
Bilder på framsidan från Svartviksstrand, Upplands Bro

Innehåll

Innehåll	3
Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund och syfte	5
Naturvårdsstatus och förhållande till kommunala planer	5
Tidigare bedömningar/inventeringar	5
Metodik och avgränsningar	5
Metodik	5
Osäkerhet i bedömningen	5
Allmän beskrivning av området	6
Naturvårdsarter	6
Arter listade i Artskyddsförordningen och internationella direktiv	6
Rödlistade arter	7
Övriga naturvårdsarter	7
Naturvärdesbedömning	8
Område 1 – tallskog	8
Känslighet	9
Referenser	10
Bilaga 1. Naturvärdesklasser enligt SIS	11
Bilaga 2 Trädinventering	12

Sammanfattning

En naturvärdesinventering enligt SIS-standard har genomförts inom planområde vid Svartviksstrand, Upplands Bro på uppdrag av Riksbyggen. Området har sanerats från markföroreningar och en stor del av marken består av frilagt berg och uppväxande sly av tall och björk.

I den södra delen finns ett litet område med gles tallskog med enstaka äldre tallar. Tallskogen har bedömts ha Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

I området förekommer spår av födosök från spillkråka som är rödlistad i kategorin NT (Nära hotad) och som är listad i EU:s fågeldirektivs Bilaga 1. Att spillkråka födosökt i området bedöms inte påverka planerna.

Fyra naturvårdsarter är funna i området; gökärt, gulmåra, ärenpris och tjärblomster. De indikerar värdefulla brynmiljöer och ängs- och betesmarker, men har arterna endast visst indikatorvärde.

Inledning

Bakgrund och syfte

Målet med uppdraget är att utarbeta en naturvärdesinventering enligt SIS-standard för ett planområde vid Svartviksstrand, Upplands Bro (figur 1). Syftet är att inventeringen ska ligga som kunskapsunderlag för detaljplanering av området inför kommande bebyggelse. Uppdragsansvarig på Ekologigruppen har varit Aina Pihlgren och arbetet har utförts på uppdrag av Riksbyggen.

Naturvårdsstatus och förhållande till kommunala planer

Planområdet ingår i riksintresse Mälaren med öar och strandområden. Planområdet ligger i anslutning till Södra Stäksön som är av riksintresse för naturvård. Södra Stäksön består bl.a. av ett barrskogsområde med urskogsartad tallskog och ädellövskogsparti (Stäketskogens naturreservat).

Planområdet ingår inte i någon nyckelbiotop utpekad av Skogsstyrelsen.

Tidigare bedömningar/inventeringar

En inventering och inmätning av träd har tidigare gjorts i området, se bilaga 2.

Metodik och avgränsningar

Metodik

En naturvärdesinventering enligt SIS-standard SS 199000:2014 och SIS-TR 199001:2014 på fältnivå med detaljeringsgrad medel har genomförts inom planområdet.

Befintlig kunskap om området biologiska värden har eftersökts i följande databaser och litteratur:

- Artportalen
- Skogens pärlor

Fullständiga webbadresser och litteraturhänvisning finns i rapportens källförteckning.

Fältbesök genomfördes 2016-11-04.

För en kort beskrivning av naturvärdesklasser se bilaga 1.

Osäkerhet i bedömningen

En viss osäkerhet finns i bedömningen då fågel inte har inventerats i området.

Allmän beskrivning av området

På fastigheten har tidigare bedrivits gjuteriverksamhet och en sanering av markföroreningar har genomförts. På grund av detta består en stor del av marken av frilagt berg och återfyllda massor där unga träd av tall och björk börjat växa upp.

I den södra delen finns ett litet område med gles tallskog med enstaka äldre tallar. Tallskogen har bedömts ha Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Figur 1. Karta över naturvärden.

Naturvårdsarter

I området har fem naturvårdsarter påträffats. Med naturvårdsarter avses fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter, signalarter. Naturvårdsarter innefattar även de arter som i Artskyddsförordningen förtecknats med n, N eller B.

En klar majoritet av de påträffade värdearterna är knutna till brynmiljöer.

Arter listade i Artskyddsförordningen och internationella direktiv

Fridlysta arter

Inom området förekommer spår av spillkråka, som är listad i EU:s fågeldirektivs bilaga 1 förtecknad som B. Det är en art som ur ett europeiskt perspektiv är särskilt skyddsvärd. Att spillkråka födosökt i området bedöms inte påverka planerna.

Fridlyst art

En fridlyst art är skyddad med hjälp av lagstiftning och innebär oftast att man inte får plocka, fånga, döda eller på annat sätt samla in eller skada exemplar av arten. I många fall får man inte heller ta bort eller skada artens frön, ägg, rom eller bon. Fridlysta arter är listade i artskyddsförordningen bilaga 1 och 2

I området förekommer inga arter som är upptagna i Artskyddsförordningen förtecknade som n eller N. Dessa arter är skyddsvärda ur antingen ett europeiskt perspektiv (N),

nationellt perspektiv eller till följd av internationella åtaganden (n) och därmed skyddade enligt svensk lag.

Rödlistade arter

Spår av en rödlistad art förekommer i området och det är spillkråka (NT).

Rödlistan - Rödlistkategorier

Rödlistan för Sverige utarbetas av ArtDatabanken. Rödlistan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sju kategorier:

(RE) försvunnen, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (LC) livskraftig, (DD) kunskapsbrist.

Spillkråka, *Dryocopus martius* (nära hotad, NT), är en hackspett som är knuten till större sammanhängande partier av barrskog. Varje par utnyttjar 400-1000 ha skog beroende på skogens kvalitet. Den häckar i hålträd och lever av insekter som den hittar i murken ved.

Övriga naturvårdsarter

Fyra naturvårdsarter är återfunna inom området förutom den ovan nämnda spillkråkan; gökärt, gulmåra, ärenpris och tjärblomster. De indikerar värdefulla brynmiljöer och även ängs- och betesmarker men har arterna endast visst indikatorvärde.

Naturvårdsarter

En naturvårdsart är en art med specifika krav på sin miljö, men som ändå är någorlunda allmänt förekommande. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns särskilda naturvärden i ett område och den indikerar också att det finns möjligheter till förekomster av rödlistade arter.

Tabell 1. Rödlistade, indikatorarter och typiska arter med förekomst inom området. T= Typisk art, S = Signalart för skyddsvärd skog enligt skogsstyrelsen Å = Indikatorart för skyddsvärd äng/betesmark enligt Jordbruksverket. E= ekologigruppens indikatorart. Rödlistkategorier: NT - Nära hotad, VU - Sårbar, Strakt hotad - EN, CR - Akut hotad. Arter som i Artskyddsförordningen förtecknats med B med förekomst i området. B: Arten finns upptagen i bilaga 1 till fågeldirektivet.

Artgrupp	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Förekomst	Indikator värde	Rödlistekategori	Beteckning	Källa
Fåglar	<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka	Spår av födosök på ett träd		NT	B	Ekologigruppen
Kärlväxter	<i>Lathyrus linifolius</i>	gökärt	enstaka	T, Å, E			Ekologigruppen
Kärlväxter	<i>Galium verum</i>	gulmåra	enstaka	Å			Ekologigruppen
Kärlväxter	<i>Veronica officinalis</i>	ärenpris	enstaka	Å, E			Ekologigruppen
Kärlväxter	<i>Viscaria vulgaris</i>	tjärblomster	enstaka	T, Å, E			Ekologigruppen

Naturvärdesbedömning

I planområdet förekommer ett delområde med naturvärde. En tallskog har bedömts ha påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3. Se karta i Figur 1.

Område 1 – tallskog

Lägesbeskrivning och kort beskrivning av naturförhållanden

Området består av gles tallskog med enstaka träd av ek, lönn, björk, asp och al. Stubbar visar att området är påverkat av skogsbruk. Markvegetationen är gräsdominerad, vilket visar att området kan ha haft en markanvändningshistorik som betad skog. Den grävsta tallen är cirka 70 cm i diameter. Insektsnag, sannolikt från barkstekel, finns på ett par tallar. Spillkråka (NT) har födosökt och hackat efter insekter, troligen hästmyra, på basen av en av tallarna. Död ved förekommer sparsamt i form av en klenare låga och en grövre låga från en nedsågad tall.

Fyra naturvårdsarter växer i området; ärenpris, gökärt, gulmåra och tjärblomster, och de indikerar värdefulla brynmiljöer. I övrigt växer vanliga arter som stensöta, kruståtel, lingon, blåbär, kärleksört, renlav, bergsyra och smultron i fältskiktet. I buskskiktet växer nypon och unga ekplantor.

Naturvärdesbedömning

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

Motiv till naturvärdesbedömning

Området bedöms ha ett visst artvärde och visst biotopvärde.

Värdefulla strukturer och funktioner

Äldre tallar. Tallar med insektsnag finns. Enstaka lågor.

Naturvårdsarter

Arter listade i Artskyddsförordningen och internationella direktiv

Spillkråka (NT).

Rödlistade arter

Spillkråka (NT)

Typiska arter, signal- och indikatorarter

Tjärblomster, gökärt, gulmåra och ärenpris (samtliga arter med visst indikatorvärde)

Naturvärdesinventering
Svartviksstrand

Känslighet

Området är känsligt för avverkning av gamla tallar.

Figur 2. Spår av spillkråka som troligen födosökt efter hästmyror.

Referenser

Trycka källor

SIS Swedish standard institut, 2014. Svensk standard SS 199000:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.

SIS Swedish standard institut, 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000.

Digitala källor

ArtDatabanken 2016. ArtPortalen 2016-11-23.

www.skogskartan.skogsstyrelsen.se

Bilaga 1. Naturvärdesklasser enligt SIS

Samtliga objekt har klassificerats med avseende på naturvärde. Med naturvärde menas här värde för biologisk mångfald. Naturvärdesbedömning har gjorts enligt en fyrgradig skala. Metoden följer SIS-standard för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning som tagits fram av Trafikverket och ledande naturmiljökonsulter.

Naturvärdesklasserna är:

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Högt naturvärde – naturvärdesklass 2

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. I denna klass ingår bland annat skogliga nyckelbiotoper utpekade av Skogsstyrelsen och områden som är utpekade som värdefulla i ängs- och hagmarksinventeringen.

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

I klassen återfinns miljöer som hyser en rik biologisk mångfald eller är ovanliga ur ett kommunalt perspektiv. Miljöerna är viktiga att bevara för att behålla den biologiska mångfalden i den berörda kommunen. I denna klass ingår bland annat områden med naturvärden utpekade av skogsstyrelsen och ängs- och betesmarksinventeringens klass *restaurerbar ängs- och betesmark*.

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

I klassen återfinns miljöer som hyser en biologisk mångfald som gör dem viktiga att bevara för att behålla den biologiska mångfalden på lokal nivå. Med lokal menas stadsdel, socken eller annan begränsad geografisk enhet som definieras i inventeringen.

Bilaga 2 Trädinventering

